

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев2 2418/2021
09.12.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., село ..., чији је пуномоћник Дејан С. Крстић, адвокат у ..., против туженог Клиничког центра Србије, Београд, кога заступа Државно правобранилаштво, са седиштем у Београду, ради поништаја, утврђења и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 744/21 од 24.02.2021. године, у седници већа одржаној дана 09. децембра 2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца, изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 744/21 од 24.02.2021. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 бр.2369/20 од 04.11.2020. године, у ставу I одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца да суд утврди да је дана 22. јула 2011. године, радни однос тужиоца склопљен код туженог на одређено време, постао радни однос на неодређено време по сили закона; у ставу II изреке одбијен је као неоснован евентуални тужбени захтев тужиоца да суд утврди да је дана 22. октобра 2015. године радни однос тужиоца склопљен код туженог на одређено време, постао радни однос на неодређено време по сили закона; у ставу III изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца да суд поништи решење туженог број .. од 26.12.2016. године и обавезе туженог да тужиоца врати на посао, на радно место које одговара стручној спреми, знању и искуству тужиоца; у ставу IV изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца да суд обавезе туженог да тужиоцу накнади изгубљену зараду у висини од 58.344,41 динара, и то појединачно одређене месечне износе за јануар, фебруар и март 2017. године са одређеном законском затезном каматом; у ставу V изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 744/21 од 24.02.2021. године, у ставу првом изреке, укинута је наведена првостепена пресуда у ставу првом, другом и делу става трећег изреке, којим је одбијен тужбени захтев тужиоца да се поништи решење туженог број .. од 26.12.2016. године и обавезе тужени да тужиоца врати на

радно место које одговара стручној спреми, знању и искуству тужиоца и тужба тужиоца је у том делу одбачена; у ставу другом изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена наведена првостепена пресуда у преосталом делу става трећег изреке, којим је одбијен тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да тужиоца врати на посао, и у ставу четвртном и петом изреке.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилац је изјавио благовремену ревизију, због погрешне примене материјалног права и због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, учињене пред другостепеним судом.

Тужени је у одговору на ревизију оспорио основаност ревизијских навода тужиоца и предложио да се ревизија одбије.

Испитујући побијану пресуду по одредби члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр.72/11... 18/20, у даљем тексту ЗПП) Врховни касациони суд је одлучио да ревизија тужиоца није основана.

Побијана пресуда је донета без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијом се указује на битну повреду одредбе парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, која у смислу члана 407. став 1. ЗПП не може бити ревизијски разлог.

Према утврђеном чињеничном стању на коме су засноване нижестепене одлуке, тужилац је са туженим закључио уговор о раду дана 21.07.2010. године, на одређено време, за период од 15.07.2010. године до 15.01.2011. године, потом Анекс бр.2 Уговора о раду од 06.01.2011. године којим је тужиоцу продужен радни однос на одређено време за период од 16.01.2011. године до 16.06.2011. године. Након тога, тужилац је закључио више уговора о раду на одређено време, при чему је последњи закључен уговор о раду од 15.12.2016. године за период од 15.12.2016. године до 15.01.2017. године. Између закључених уговора о раду било је више прекида дужег од 30 дана, и то у периоду од 31.05.2012. године до 17.08.2012. године, у периоду од 17.07.2013. године до 14.10.2013. године, у периоду од 14.09.2014. године до 19.12.2014. године и у периоду од 19.06.2015. године до 22.07.2015. године. На основу свих закључених уговора о раду, тужилац је обављао послове ... у Центру за пријем и збрињавање ургентних стања у ургентном центру, који су код туженог били систематизовани у утуженом периоду Одлуком о распоређивању запослених у центру. Тужени је решењем број .. од 26.12.2016. године утврдио да тужиоцу престаје радни однос код туженог заснован уговором о раду од 15.12.2016. године и то дана 15.01.2017. године због истека рока на који је заснован. Решење је садржало поуку о правном леку да запослени има право да покрене спор код надлежног суда у року од 60 дана од дана достављања решења, а тужиоцу је оспорено решење уручено 13.01.2017. године, што је исти потврдио својеручним потписом.

Тужилац је тужбу поднео 15.03.2017. године. Предмет тужбеног захтева је утврђење да је тужиоцу радни однос на одређено време прерастао у радни однос на неодређено време, и то по примарном тужбеном захтеву дана 22.07.2011. године, а по евентуалном тужбеном захтеву дана 22.10.2015. године, затим поништај решења о престанку радног односа, враћање на рад и накнада штете на име изгубљене зараде за јануар, фебруар и март 2017. године са одређеном законском затезном каматом.

На темељу наведених утврђених чињеница, првостепени суд налази да је тужилац пропустио рок за подношење тужбе од 90 дана прописан одредбом члана 195. Закона о раду, па је одбио основни тужбени захтев тужиоца уз образложење да је тужилац од дана када је престао да ради код туженог, односно од датума када је имао прекид дужи од 30 дана тј. 31.05.2012. године, имао сазнање за повреду права и од тог

дана почиње да тече рок за утужење, а тужбу је поднео 15.03.2017. године по протеку законског рока. Посебно, првостепени суд закључује да је тужилац у периоду од 14.09.2014. године до 19.12.2014. године и у периоду од 19.06.2015. године до 22.07.2015. године имао прекид рада дужи од 30 дана, па не постоји континуитет у раду закључивањем накнадних сукцесивних уговора о раду, те тужилац од 22.07.2015. године није радио дуже од 24 месеца код туженог, па нису ни испуњени услови за прерастање радног односа закљученог на одређено време у радни однос на неодређено време, услед чега је одбио и евентуално постављени тужбени захтев. Такође, првостепени суд је одбио и тужбени захтев за поништај оспореног решења број .. од 15.01.2017. године, јер је исто донето у складу са одредбом члана 175. тачка 1. Закона о раду, а последично је одбио захтев тужиоца за обавезивање туженог да тужиоца врати на рад, применом члана 191. став 1. Закона о раду, као и захтев за накнаду изгубљене зараде, јер не постоји основ да тужилац потражује изгубљену зараду у смислу члана 164. Закона о раду.

Побијаном правноснажном одлуком другостепеног суда, укинута је наведена првостепена пресуда у делу у којем је тужилац тражио да се утврди да је радни однос на одређено време постао радни однос на неодређено време, као и у делу у којем је тражио да се поништи решење туженог и обавезе тужени да тужиоца врати на радно место које одговара стручној спреми, знању и искуству тужиоца, те је тужбу одбацио у том делу, уз образложење да је тужилац тужбу за поништај решења, као и за утврђење преображаја радног односа, могао да поднесе најкасније до 14. марта 2017. године, па како је тужба поднета 15. марта 2017. године, ван законом прописаног преклузивног рока, прописаног чланом 195. Закона о раду, то је тужилац је изгубио могућност да се у судском поступку цени испуњеност услова из члана 37. Закона о раду за преображај радног односа на одређено време у радни однос на неодређено време, као и за поништај оспореног решења о престанку радног односа. Другостепени суд напомиње да је тужба одбачена и у делу у којем је одбијен захтев за враћање тужиоца на радно место које одговара стручној спреми, знању и искуству тужиоца, имајући у виду да је распоређивање запосленог у искључивом домену воље послодавца у складу са потребом процеса организације рада, те да суд није овлашћен да налаже послодавцу да врати тужиоца, односно распореди га на послове који одговарају његовој стручној спреми, знању и искуству. Како је по закону тужиоцу престао радни однос због истека рока на који је заснован, потврђена је првостепена пресуда у делу у којем је одбијен тужбени захтев за враћање тужиоца на рад, као и у делу у којем је одбијен као неоснован захтев тужиоца за накнаду штете у висини изгубљене зараде.

Ревизијом тужилац истиче да се рок за подношење тужбе има рачунати од дана престанка рада запосленог, јер тог тренутка повреда права постаје видљива, а не од достављања решења о престанку радног односа који нема конститутивни значај, услед чега је тужба благовремена, имајући у виду да је поднета педесет деветог дана од дана престанка радног односа. Ревидент посебно истиче да ако не постоји објективна околност на страни послодавца да привремено ангажује додатни број запослених, онда ни уговор о раду закључен на одређено време није правно ваљан, односно ништав је, јер се ради о симулованом правном послу, те да када постоји ситуација да исти запослени ради код истог послодавца на истим пословима у дужем временском периоду, као у предметном случају, онда је јасно да је на делу класична злоупотреба права, имајући у виду да тужени по природи посла који обавља нема и не може имати потребу за сезонским, већ за сталним радницима. Ревидент истиче и да се рок за подношење тужбе, прописан одредбом члана 195. Закона о раду, односи на случај када постоји уговор о раду на неодређено време, закључен у свему према одредбама тог закона и може се применити на повреду неког од појединачно побројаних права из

радног односа која морају бити наведена у тексту самог уговора о раду, а благовременост тужбе за утврђење се не може ценити према Закону о раду, јер се њом штити право на рад, а не право из радног односа, па су то две потпуно различите ствари.

Изложено правно становиште другостепеног суда прихвата и Врховни касациони суд, због чега наводе ревизије о погрешној примени материјалног права оцењује као неосноване.

Одредбом члана 37. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05...54/09) која је важила до 29.07.2014. године када су ступиле на снагу измене овог закона објављене у „Службеном гласнику РС“, број 75/14, било је прописано да се радни однос заснива на време чије је трајање унапред одређено када су у питању – сезонски послови, рад на одређеном пројекту, повећање обима посла који траје одређено време и сл. за време трајања тих потреба, с тим што тако заснован радни однос непрекидно или с прекидима не може трајати дуже од 12 месеци (став 1.). Под прекидом из става 1. овог члана не сматра се прекид рада краћи од 30 радних дана (став 2.). Радни однос заснован на одређено време постаје радни однос на неодређено време, ако запослени настави да ради најмање пет радних дана по истеку рока за који је заснован радни однос (став 4.). Новелираном одредбом члана 37. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05...75/14) прописано је да уговор о раду може да се закључи на одређено време, за заснивање радног односа чије је трајање унапред одређено објективним разлозима који су оправдани роком или извршењем одређеног посла или наступањем одређеног догађаја, за време трајања тих потреба (став 1.); послодавац може закључити један или више уговора о раду из става 1. овог члана на основу којих се радни однос са истим запосленим заснива за период који са прекидима или без прекида не може бити дужи од 24 месеца (став 2.). Прекид краћи од 30 дана не сматра се прекидом периода из става 2. овог члана (став 3.). Ако је уговор о раду на одређено време закључен супротно одредбама овог закона или ако запослени остане да ради код послодавца најмање пет радних дана по истеку времена за које је уговор закључен, сматра се да је радни однос заснован на неодређено време (став 6.).

Одредбом члана 195. Закона о раду („Сл. гласник РС“, бр.24/05...54/09), прописано је да против решења којим је повређено право запосленог или кад је запослени сазнао за повреду права, запослени може да покрене спор пред надлежним судом, а рок за покретање спора јесте 90 дана од дана достављања решења односно сазнања за повреду, док је новелираном одредбом истог члана која је ступила на снагу 29.07.2014. године прописано да је рок за покретање спора 60 дана од дана достављања решења, односно сазнања за повреду.

Имајући у виду императивни карактер одредбе о року за подношење тужбе за заштиту права из радног односа, прописане чланом 195. Закона о раду, као посебним законом, то се овај рок има применити и код тужбе за утврђење постојања радног односа, односно за утврђење да је запосленом радни однос на одређено време прерастао у радни однос на неодређено време, с обзиром да је управо Законом о раду прописана могућност подношења такве тужбе. Стога су неосновани наводи ревидента да се благовременост тужбе за утврђење не може ценити према Закону о раду, јер се њиме штити право на рад, а не право из радног односа. Надаље, рок за подношење тужбе је преклузиван материјално-правни рок, па се пропуштањем овог рока губи право на судску заштиту, а суд је дужан да о благовремености тужбе води рачуна по службеној дужности.

У конкретном случају, тужилац је тужбу поднео 15.03.2017. године. У односу на датум 22.07.2011. године, опредељен у основном тужбеном захтеву, када су се по

наводима тужбе стекли услови за преображај радног односа, свакако протекао законом прописани рок од 90 дана за подношење тужбе јер је тај рок почео да тече даном сазнања за повреду права односно дана 31.05.2012. године, док је и у односу на евентуални тужбени захтев протекао законом прописани рок од 60 дана имајући у виду да је тужилац решење о престанку радног односа примио дана 13.01.2017. године, па је тужбу могао да поднесе најкасније до 14.03.2017. године. Како је тужилац тужбу са захтевом за утврђење да је засновао радни однос код туженог на неодређено време поднео 15.03.2017. године, то правилно првостепени суд закључује да је тужба поднета по протеклу преклузивног рока прописаног чланом 195. Закона о раду.

Решење о отказу број .. од 26.12.2016. године јесте деклараторног карактера и њиме се констатује престанак радног односа, али меродавно позитивно право децидно опредељује дан достављања решења као почетак отказног рока јер је тада видљива повреда права запосленог, док у случају отпуштања без решења рок тече од фактичког прекида рада јер је то моменат сазнања за повреду права, што је и правно схватање Врховног касационог суда усвојено на седници Грађанског одељења од 25.12.2012. године. Стога су неосновани ревизијски наводи тужиоца да се рок за подношење тужбе у погледу евентуалног тужбеног захтева има рачунати од дана престанка рада запосленог јер тог тренутка повреда права постаје видљива, нити такво виђење ревидента има упориште у закону.

У одсуству правноснажне судске одлуке којом је утврђено да је тужилац засновао радни однос на неодређено време, односно поништено решење о престанку радног односа, неоснован је и захтев за враћање на рад код послодавца, као и захтев за исплату зараде, па је правилно првостепеном одлуком одбијен тужбени захтев у овом делу, као неоснован.

Наводи ревидента којима се истиче правна ваљаност уговора о раду се код претходно утврђене неблаговремености тужбе испостављају ирелевантним и беспредметним, па их Врховни касациони суд није посебно образлагао.

На основу изложеног, како не стоје ревизијски наводи тужиоца, Врховни касациони суд је применом члана 414. став 1. ЗПП, одбио ревизију тужиоца као неосновану и одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа – судија,
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић